

τῆς Ἀνατολῆς, ὥς τινες διατείνονται, ἀλλὰ μορφώσαντες αὐτοὶ αὐτὸν ὡς δαίκνυται ἐκ τοῦ ἐλευθερίου πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς γλώσσης, ἥτις οὐσα ἡ ἀρμονικωτάτη καὶ εὐγενεστάτη ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων γλωσσῶν, δὲν εἶναι βεβίως προϊόν τῆς συμβολῆς τῶν τραχειῶν καὶ βαρβάρων γλωσσῶν τῆς Φοινίκης καὶ Αἰγύπτου. Ὅτι τὰ περὶ τῶν ἀποίκων μυθεύματα εἰσι μεταγενέστερα πλάσματα ἐπὶ τῷ εἰρημένῳ μόνον σκοπῷ πλασθέντα· τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι οἱ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος παρέλαβόν τινα παρὰ τῶν Φοινίκων, οἷον τὴν ἀλφάβητικὴν γραφὴν, μέτρα τινα καὶ σταθμά· δὲν παραδέχομαι ὅμως, ὅτι ἔλειπον πάντως ταῖς ἱκανῶς προεχωρημένοις ἐκείνοις λαοῖς μέτρα καὶ σταθμά, πιθανὸν καὶ γράμματα (1). Ὅτι τέλος οἱ προελληνικοὶ οὗτοι λαοὶ, ἄλλως Πελασγοὶ καλούμενοι, ἐξ Ἀσίας ἐλθόντες ἦσαν οἱ προπάτορες καὶ συγγενέστατοι τοῖς Ἕλλησι τοῖς μετὰ ταῦτα· ὅτι τὸ τῶν Πελασγῶν ὄνομα κατὰ τὴν 15 π. Χ. ἑκατονταετηρίδα οὐκ οἶδ' ἀνθ' οὗτου σχεδὸν ἀπέστη, ἀντ' αὐτῶν δὲ ἕτερον ὄνομα ἐν Ἑλλάδι, τὸ τῶν Ἀχαιῶν, φαίνεται ἐπικρατέστερον, ἐκείνου μόνου ἐνιαχοῦ φαινομένου· νέα δὲ ἑκτοτε πολιτικὴ ἀναδιοργάνωσις φαίνεται ἀναπτυσσομένη ἀντίθετος οὕτως εἶπεν τῆς προηγουμένης. Ἰσως ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐγένετο ἐξ ἐσωτερικοῦ τινος σάλου μάλλον, πιθανῶς ἐκ τῆς καταβολῆς τοῦ ἀσιατίζοντος μάλλον ἱερατικοῦ καὶ δυναστικοῦ συστήματος, καὶ οὐχὶ ἐξ ἐξωτερικῆς τινος ἐπιδρομῆς νέου ξένου στοιχείου. Ὅπως δὴ ποτε ὅμως ἡ γενομένη ἀνάπτυξις τῆς πελασγικῆς ἐκείνης σκοτεινῆς περιόδου ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις εἰς τὴν μετὰ ταῦτα περίοδον, ἥτις ἐστὶ μάλλον ἀνέπτυξε καὶ ἐμόρφωσεν αὐτήν· ἡ δὲ περίοδος αὕτη ἀρχομένη περίπου ἀπὸ τοῦ 1400—900 π. Χ. καλεῖται ἀρχαῖκή δι' ὃν εἴρεται λόγον, ἐτι δὲ ἡρωϊκή, εἰς ἣν ἤδη ἐρχόμεθα.—

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΠΑΡΑΝΙΚΑΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Περὶ τοῦ « ἄλλη ἄλλω γλῶσσα
μεμιγμένη. »

Ἐν ἱλ. Β', 803 ἀναγινώσκεται πολλοὶ γὰρ κατὰ ἄστυ μέγα Πριάμοιο ἐπίκουροι, ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσαι πολυσπερέων ἀνθρώπων, τοῖσιν ἕκαστος ἀνὴρ σημεινέτω, οἷς περ ἄρχει, τῶν δὲ ἐξηγεῖσθαι κοσμησάμενος πολιήτας. » Σημειωτέον α) ὅτι πάντοτε οἱ Τρῶες διακροῦνται παρὰ τῷ ποιητῇ εἰς ἰδίως Τρῶας καὶ εἰς ἐπικούρους. Τρῶες ἰδίως λέγον-

ται οἱ κάτοικοι τοῦ Ἰλίου καὶ τῶν πέριξ εἰς στενωτέραν σημασίαν τῆς λέξεως, εἰς δὲ πλατυτέραν λέγονται οἱ πλεῖστοι λαοὶ καὶ ἄριστοι βεβαίως περὶ τὴν Τροίαν, πρὸς Ἑλλήσποντον Φρυγίαν, Μυσίαν, ὧν οἱ ἡγεμόνες ἦσαν ὑποτελεῖς τοῦ Πριάμου. Τῶν ἐπικούρων ἐκ πολλῶν μερῶν μακρόθεν κεκλημένων (πολυκλήτων), ἐκ Θράκης ἀπ' Ἀξιοῦ εὐρυρέοντος, ἐκ Παιονίας, ἐκ Παφλαγονίας ἐξ Ἀλιζώνων, ἐκ Μυσίας, ἐκ Φρυγίας, ἐκ Μαιονίας (Λυδίας) ἐκ Καρίας, καὶ τηλόθεν ἐκ Λυκίης Ξάνθου ἀπὸ δινήμεντος, βεβαίως ὡς πολυσπερέων, καὶ ἑτερογενῶν καὶ ἀλλογενῶν αἱ γλῶσσαι πάντως ἦσαν διάφοροι· καὶ αὐτοὶ δὲ ἦσαν ἑτερογενεῖς πρὸς τε ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς Τρῶας τινές. Τοῦτο σημειοῖ καὶ ὁ Crusius αὐτόθι καὶ ὁ Εὐστάθιος (ἐκδ. Ῥώμης Τόμ. 1 Σελ. 349) « τὸ δὲ ἄλλων ἄλλη γλῶσσα, οὐχ ὁμογενεῖς εἶναι δηλοῖ τοὺς ἐν τῇ Τροίᾳ, (δηλ. ἐπικούρους διότι περὶ αὐτῶν ὁ λόγος) οὐδ' ὁμογλώσσους· δὴ καὶ βαρβαρικώτερον ἐν τοῖς ἐξῆς κλάζουσι. » Εἰς ταῦτόν φέρει καὶ τὸ ἐν ἱλ. Δ, 436. Ὡς Τρώων ἀλαλητὸς ἀνά στρατὸν εὐρὺν ὁρώρει· οὐ γὰρ πάντων ἦεν ὁμὸς θρόος οὐδ' ἱα γῆρυς, ἀλλὰ γλῶσσα ἐμέμικτο, πολύκλητοι δ' ἔσαν ἄνδρες. » Ἐνταῦθα παρατηρητέον, ὅτι Τρῶας ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς πάντας τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐχθροὺς Τρῶας καὶ ἐπικούρους· ἡ δὲ γλῶσσα τῶν ἐπικούρων, ὡς δεδήλωται, οὐκ ἦν μία γῆρυς, οὔτε μία φωνή καὶ ἡ γλῶσσα ἦν ἀνάμικτος περὶ τοῦτου ὁ Εὐστάθιος (αὐτόθι Σελ. 494) « Ὁ γὰρ πολὺς στρατὸς (τῶν Τρώων) ἀκόσμως ἔχων καὶ πολὺν ἀπετέλει θόρυβον, οὗ τὴν αἰτίαν ἀριδηλότερον ὁ ποιητὴς ἀποδίδουσι, φησί· οὐ γὰρ πάντων ἦεν ὁμὸς θρόος, οὐδ' ἱα γῆρυς· ἀλλὰ γλῶσσ' ἐμέμικτο, πολύκλητοι δ' ἔσαν ἄνδρες, ἡγουν ἐκ πολλῶν συγκληθέντες γλωσσῶν. Οἱ γὰρ Ἕλληνες, ὡς ὁμόγλωσσοι οὐ πολύκλητοι, βραχὺ τι κατὰ τὰς διαλέκτους διαφέροντες καὶ οὐδὲ τοῖς τόποις πολυσπερές καὶ πάνυ μακρὰν διεστῶτες. » Ἐξ οὗ καταφαίνεται, ὅτι τὸ ἐπὶ Ὀμήρου ὁμόγλωσσοι καὶ ὁμογενεῖς τῶν Ἑλλήνων παρετήρησεν ὁ Εὐστάθιος, ἐτι δὲ καὶ τὰς βραχυτάτας πάνυ παραλλαγὰς περὶ τὴν γλῶσσαν, ὑπερ ἣν ἐπομένον καὶ τῶν μεταναστάσεων ἐνεκα καὶ τῆς ἐκτάσεως καὶ τῆς διαφόρου ἀναπτύξεως. « Οἷος δὲ ὁ θροῦς τῶν διαφόρων γλωσσῶν (ἐξακολουθεῖ ὁ Εὐστάθιος) ἴσασιν οἱ παπειραμένοι· παρ' οἷς ἐγνωσται καὶ ὡς τὸ τῶν ὁμογλώσσων ἀνάρμοστον ὅτε διαφόροις μερίζονται γνώμαις, παραβολῆς δέσται Ὀμηρικῆς παριστώσεως ἐναργῶς ἡλίκαν κλάζουσιν. Ἐνταῦθα δὲ νοητέον, καὶ ὅτι καὶ ὁ ποιητὴς σιωπᾷ, ὅμως τὸ πρᾶγμα νοεῖν δίδωσιν, ὡς οἱ Τρῶες ἐν τῷ δημηγορεῖν, ὑποβολεῦσιν ἐχρῶντο, ὃ ἐστὶν ἐρμηνεῦσι· οὐ γὰρ αἱ, ὡς ἐβρέθη, μεμιγμέναι γλῶσσαι συνιέναι ἄλλως εἶχον ταῖς Ἑ-

(1) Shömann's Ἐνθα ἀνωτέρω 1, 8.17—Ἡρ. Α', 58—61.

κτορος τυχόν ἢ Ἀντήνωρος ἐν κοινῷ δημηγορία. » Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐπικούρων· δὲν δυνάμεθα ὁμῶς νὰ εἰπώμεν τὸ αὐτὸ περὶ τῶν ἰδίως Τρώων. Οὐδὲν ἀπαντᾷται παρὰ τῷ ποιητῇ, ὅπερ δείκνυσι τοῦτο· τοῦναντίον ὁμῶς ἔχομεν πλεῖστα παραδείγματα, ἐν οἷς καταφάνεται, ὅτι ἄνευ ὑποβολέως ἢ ἐρμηνείας διελέγοντο οἱ Ἕλληνες πρὸς τοὺς Τρώας· πρῶτον μὲν αἱ σταλείσαι πρὸ τοῦ πολέμου πρεσβεῖαι ὡς ἡ τοῦ Ὀδυσσεύος καὶ Μενελάου, οὓς ἐξένισεν ὁ Ἀντήνωρ, ὅστις πάντως ἐνέειπεν γλῶσσαν αὐτῶν· ὅταν λέγῃ ὁ Ἀντήνωρ, « ἦτοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευεν παῦρα, μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως· ἐπεὶ οὐ πολὺμυθος, οὐδ' ἀφαρμαρτοεπής, εἰ καὶ γένει ὕστερος ἦεν. Ἐνταῦθα σημειοῖ καὶ ὁ Crusius οὐδ' ἀφαρμαρτοεπής— er verfehlte im Reden nie seinen Zweck. d. i. er schwatzte nichts Eitles. » Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' (Ὀδυσσεύς) ὅπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος ἔει καὶ ἔπεα νηράδεσσιν ἐοικότα χειμερίησιν οὐκ ἂν ἔπειτα Ὀδυσσῇ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος » πρὸ βλ. Ἰλ. Δ, 437 Α 120— ἐνθα οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀντιμάχου, ἐνὸς τῶν ἐπιστῆμων Τρώων, Πείσανδρος καὶ Ἰππόλοχος, ληφθέντες ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες « Ζώγρει Ἀτρέως υἱέ, σὺ δ' ἄξια δέξαι ἄποινα· πολλὰ δ' ἐν Ἀντιμάχοιο δόμοις κειμήλια κεῖται, χαλκός τε, χρυσός τε πολὺκμητός τε σίδηρος » ἐνθεν δηλοῦται, ὅτι οἱ γουναζόμενοι καὶ ἱκετεύοντες οὗτοι παῖδες τοῦ Ἀντιμάχου συνεννοοῦντο κάλλιστα μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἄνευ ὑποβολέων καὶ ἐρμηνέων, ὅστις ἀποκρίνεται αὐτοῖς « Εἰ μὲν δὴ Ἀντιμάχοιο δαΐφρονος υἱέες ἐστέ κτλ. » — καὶ ἐκ τοῦ συχνάκις ἀπαντωμένου, « Κέκλυτε μεν Δαναοὶ τε Τρῳεῖς τε » ἐκαστέρωθεν λεγόμενου. Αἱ σχέσεις οἱ διάλογοι καὶ πλεῖστα ὅσα δεικνύουσι τὸ ὁμόγλωσσον τῶν Ἑλ. καὶ Τρώων, ἵνα μὴ ἀναφέρω τὸ ὡς μυθῶδες θεωρούμενον τοῦ Εὐριπίδου (Ἐκάβη 236) περὶ τοῦ Ὀδυσσεύος. Ἔστω δυνάμεθα εἰπεῖν εὐλόγως πάντα, ὅτι οἱ Τρῳεῖς ἰδίᾳ, τοῖς Θραξίν ὑπαγόμενοι, συγγενεῖς ἦσαν τοῖς Ἕλλησι, οἱ δὲ σύμμαχοι ὡς τηλεκλητοὶ ἦσαν ἑτερόγλωσσοι καὶ ἑτεροίας εἶχον διαλέκτους.

Περὶ τῶν λαῶν τῆς Κρήτης.

Ἐν Ὀδυσ. Ι, 172 ὁ Ὀδυσσεύς πρὶν ἢ γνωρισθῇ εἰς τὴν σύζυγόν του ἐν Ἰθάκῃ, λέγει πρὸς αὐτήν, ὅτι δῆθεν κατὰγεται ἐκ Κρήτης, καὶ εἶναι υἱὸς τοῦ Δευκαλίωνος υἱοῦ τοῦ Μίνωος· ὅτι « Κρήτη τις γὰρ ἐστὶ μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ, καλὴ καὶ πίσιρα, περίρρυτος, ἐν δ' ἄνθρωποι πολλοὶ, ἀπειρέσιοι, καὶ ἐννήκοντα πόλεις— ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη. Ἐν μὲν Ἀχαιοί, ἐν δὲ Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύδωνες, Δωριεῖς τε τριχάκες, δῖοί τε Πελασγοί. » Σημειωτέον δὲ, ὅτι ἐν τῷ καταλόγῳ, (Ἰλ. Β, 645—

653) ἐνθα γίνεται λόγος περὶ Κρητῶν, οὐδὲν τοιοῦτον οὔτε περὶ τῆς ἀναμίξεως τινῶν γλωσσῶν, οὔτε περὶ τῶν ἐθνῶν μνημονεύεται, ἀλλ' ὅτι Κρητῶν ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς ἡγεμόνευσεν, — Μηριόνης τε, τοῖσι δ' ἅμ' ὀγδῶκοντα μέλαινα νῆες ἔποντο. » ἐξ οὗ δῆλον γίνεται, ὅτι ἐνταῦθα (ἐν τῷ Καταλόγῳ) φυλετική τις διαφορὰ δὲν φαίνεται. Ἐπειδὴ ὁμῶς ὁ Κατάλογος φέρει ἔχνη τινὰ νοθείας, περὶ ὧν θέλω λαλήσει ἐν τῷ Β' μέρει τῆς πραγματείας μου, ἀρκούμαι ἤδη εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ προεκτεθέντος χωρίου τῆς Ὀδυσσεύς. Παρὰ τῇ πρῶτον, ὅτι ὁ Ὅμ. διακρίνει ἀνθρώπους ἀλλογλώσσους ἢ ξενηγλώσσους, ἀποκαλῶν αὐτοὺς ἀλλοθρόους ἀνθρώπους, ὅπερ οἱ Passow καὶ Rost μεταφράζουσι eine andre, fremde Sprache redend überhaupt fremd, Ὅμ. Ὀδ. Α, 183 ὅπου ὁ Crusius σημειοῖ: ander, redend d. i. eine andere Sprache habend, oder nach Nitzsch eigentlich anderstänend, was auch von einer fremdklingenden Aussprache gelten kann, wie βαρβαρόφωνοι. Ἰλ. Β, 867. Περὶ τῶν Κρητῶν λεγόμενον, περὶ ὧν ἀμφίβολον εἶναι ἂν ἐλάλουν ξένην γλῶσσαν ἢ ἑλληνικὴν παρεφθαρμένην, σημειοῖ ὁ αὐτὸς Κρούσιος αὐτόθι ἐν τῇ Ἰλιάδι· ἀπαντᾷται ἔτι τὸ ἀλλοθρόους Ὀδ. Γ, 302. Ξ. 43. Ο, 452— παραδέχομαι (μετὰ μικροῦ τινος περιορισμοῦ, ὡς κατωτέρω) ὅτι ἐν Κρήτῃ ἦσαν τῶντι μεμιγμένοι αἱ γλῶσσαι, ἀλλ' οὐχὶ γλῶσσαι ἰδιαιτέρας, ἥδε τις ἑτέρα τις, ἀλλ' ὅτι τῆς αὐτῆς μητρὸς γλώσσης διάφοροι διάλεκτοι, δι' ὧν διεκρίνοντο οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες Ἀχαιοί, Ἐτεόκρητες, Κύδωνες, Δωριεῖς καὶ Πελασγοί· πιθανῶς ἦτο διαφορὰ ἱκανή· καὶ τοῦτο διότι ἐγένοντο ἐν Κρήτῃ μεταναστάσεις ἐτέρων ἑλληνικῶν λαῶν ἐκ Πελοποννήσου καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, οἵτινες οὐχὶ συγχρόνως, ἀλλὰ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς μετανάστεύοντες συνεπήγοντο βεβαίως καὶ τὰ κατὰ τόπους (ἐκασταχοῦ) ἰδιώματά των, τὰς διαλέκτους των· ὥστε, νομίζω, ἐξηγεῖται εὐκόλως ἡ διαφορὰ τῶν ἰδιωμάτων ἐν Κρήτῃ· ἀλλὰ τοῦ εἰπόν, ὅτι ὅπου ἔθνος τι εἶναι ἱκανῶς ἐξηπλωμένον, ἀνάγκη ἔχειν καὶ πλεῖστα ὅσα ἰδιώματα· τοῦτο παρατηρήθη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι, δυνατόν δὲ νὰ παρατηρηθῇ καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἕλλησι, παρὰ Γερμανοῖς καὶ παρὰ πολλοῖς ἄλλοις. Τούτου τεθέντος οὐδόλως ἄπορον εἰ καὶ ἐν Κρήτῃ τοιαῦτα ὑπῆρχον. Ὁ Crusius ἐν τῷ μνημονευθέντι χωρίῳ τῆς Ὀδ. σημειοῖ ὅτι ἐκάστη γλῶσσα διεκρίνετο διὰ τῆς ἰδίας αὐτῆς διαλέκτου. (Mundart), οἱ δὲ Ἀχαιοὶ κατὰ τὸν Εὐστάθιον (σημειοῖ ὁ αὐτὸς) μετενόστευσαν ἐκ Μυκηνῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ταλθύβιου μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Τροίας εἰς τὴν Κρήτην, κατ' ἄλλας παραδόσεις οἱ Ἀχαιοὶ ἐν Κρήτῃ εἶχον οἰκήσει πέντε γενεάς πρὸ τῶν Τρωϊκῶν. (Διόδ. Α, 60. Ε, 80.) Ὅπως δὴποτε καὶ ἂν θεωρήσωμεν αὐτὰς τὰς

παραδόσεις, βεβαίως συγγένεια μεταξὺ Ἀχαιῶν τῆς Κρήτης καὶ τῆς Πελοποννήσου ὑπῆρχεν ἐξάπαντος.

Οἱ δὲ Ἑτεόκρητες ἦσαν οἱ ἔτεοι Κρήτες — γνήσιοι, αὐτόχθονες, Ἰθαγενεῖς Κρήτες, ἴσως Φοίνικες, ἦσαν οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι κατὰ Στράβ. I. p. 475. κατέκονον πρὸς Μ. ἔχοντες πρωτεύουσιν τὴν πόλιν Πραῖσον. Κατὰ τὸν Mannert VIII, 679 εἰς τούτους ἀνήκον οἱ Κύδιες, ἀπόδασμος αὐτῶν ὄντες. (πρὸς. Ὀδ. Γ, 292.). Οἱ δὲ Δωριεῖς κατὰ Διόδ. Δ, 60 μετενόστησαν ὑπὸ τὸν Τέκταμον, υἱὸν τοῦ Δώρου ἐκ Θεσσαλίας, λεγόμενοι *τριχάικες* ἐκ τοῦ *τρίχια* ἢ ὡς *τριχὴ* διηρημένοι, ἢ *τρεῖς* πόλεις οἰκοῦντες ἢ εἰς *τρεῖς* φυλὰς διηρημένοι, (Ἰλαῖς, Δυμᾶνες, Δυμαῖωται καὶ Πάμφιλοι) ἢ ἐν τρισὶ τῆς Ἑλλάδος τόποις οἰκοῦντες Εὐβοίᾳ, Κρήτῃ καὶ Πελοποννήσῳ (κατ' Εὐστάθιον).

Κατ' ἄλλους ὡς *τρεῖς* λόφους ἐπὶ τῶν περικεφαλαίων τῶν ἔχοντες (*mit dreifachen Helmbusche*) ὕθεν πολεμικοὶ κατ' Ἀπολλώνιον· ἄλλοι παράγουσιν παρὰ τὸ θρίξ, *τριχὸς* διὰ τὸ *τριχίνους* εἶναι τοὺς λόφους· ταύτην προτιμᾷ ὁ Στράβ. I, 475· οἱ δὲ Πελασγοὶ μετενόστησαν ἐκ Θεσσαλίας ὑπὸ τὸν Κέρκαφον εἰς τὴν Κρήτην. — Τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι ἐγένοντο ἀποικίαι Φοινίκων ἐμπόρων ἀρχαιότατα, ἔπειτα δὲ Μινυῶν καὶ Πελασγῶν ἐκ Πελοποννήσου κατὰ διαφόρους ἐποχάς· τὸ κυριώτερον ὅμως μέρος τοῦ πληθυσμοῦ ἦν τὸ ἐξ Ἑλλάδος ἐλθόν, ἀδιάφορον ἂν ᾖ ἦναι Δωρικὸν ἢ ἄλλο, ἢ ἂν ἐνίκησε καὶ ὑπέταξε τὸ προὔπαρχον ἢ ὁμοιότης τῆς κρητικῆς νομοθεσίας πρὸς τὴν τῆς Σπάρτης, ἥτις καὶ αὐτὴ λίαν ἀρχαία ἦν, καὶ οὐχὶ δεδανεισμένη, τὸ πλῆθος τῆς προφανῶς ἑλληνικῆς καταγωγῆς Ἀχαιῶν, Πελασγῶν καὶ Δωριέων κατὰ διαφόρους ἐποχάς μεταναστευσάντων, δις δὲ καὶ τὸ προὔπαρχον καὶ ἡττημένον καὶ βαθμυδὸν ἐξ-ἑλληνισθὲν ἐγγώριον στοιχεῖον, ἔδωκεν ἄλλως ἀφορμὴν εἰς τὴν ὑπαρξίν τῶν ἰδιωμάτων· διὸ καὶ διάφορα φαίνονται ἰδιώματα· ἄλλως δὲ ἑτερογενὲς ἐν Κρήτῃ δὲν βλέπει οὔτε ὁ Schömann οὔτε ὁ Friedreichs ἐν τῷ προμνημονευθέντι συγγράμματι *Die Realien in der Iliade und Odyssee* Σελ. 57 — 58· ὁ αὐτὸς Σελ. 54. λέγει, ὅτι οἱ Ἑτεόκρητες ἦσαν οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι, ἀμφιβάλλει δὲ περὶ τῆς ἑλλ. αὐτῶν καταγωγῆς· ἴσως ἦσαν Σημίται (Φοίνικες)· καὶ *Allgemeine Real Encycl.* τόμ. 9. Σελ. 212· ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν ὅμως οὐδεμία τοιαύτη διάκρισις γίνεται ἐν τῷ Καταλόγῳ· οὔτε ἄλλοι μεταγενέστεροι ἱστορικοὶ καὶ συγγραφεῖς (ὁ Ἡρ. ἀναφέρει Α', 173, ὅτι καὶ αὐτὴν «εἶχον τὸ παλαιὸν πᾶσαν βάρβαροι») Προσθεθείτωσαν ἐνταῦθα τὰ περὶ Κρήτης ἐκ τῆς Ἀχαιϊκῆς περιόδου.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

καὶ τῶν ἐπιστημῶν ἐν Ῥόδῳ.

ΕΥΡΕΤΕΣ

Ἐν Ῥόδῳ ἐθεράπευον μετὰ ζήλου καὶ ἐπιτυχίας τὰ γράμματα τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν φιλοσοφίαν καὶ ἐπὶ πλείστον χρόνον ὑπῆρξεν αὕτη ἡ ἐστία τῶν ἐπιστημῶν καὶ τρόπον τινὰ τὸ φυτῶριον τῶν γραμμάτων. Ὅτε Πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος ἐξήτει πανταχόθεν βιβλία πρὸς αὕξιν τῆς ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἰδρυθείσης βιβλιοθήκης ἐκ Ῥόδου εὔρε τὰ πλείστα. Μετὰ ταῦτα, ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι ὑπέταξαν τοὺς Ἕλληνας, ἡ Ῥόδος, ὡς αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια, εἴλκυσε εἰς τὰ ἐαυτῆς σχολεῖα τοὺς πρωτίστους ἐν αὐτοῖς, ἀναγκάζουσα τοὺς Ῥωμαίους καὶ νικητὰς νὰ τιμῶσιν αὐτήν· διότι οἱ εὐγενεῖς τῶν Ῥωμαίων νέοι ἐφοίτων εἰς τὰ ἐξοχα ἐν αὐτῇ ῥητορικῆς σχολεῖα πρὸς ἐξάσκησιν τῶν ῥητορικῶν ἀγώνων. —

Ἡ περὶ τοὺς λόγους δεινότης τὰ μέγιστα ἐτιμᾶτο ἐν Ῥόδῳ, ἥτις εἶχε πολιτείαν ἀπκλληγμένην πάσης ἐσωτερικῆς τυραννίας καὶ ἐξωτερικῆς δουλείας· διότι ἐν ταῖς καλῶς διοικημέναις πόλεσιν ἰσχύουσι πάντοτε οἱ ἐρῶντες τε καὶ εὖ λέγοντες.

Ὅτε δ' ὁ Αἰσχίνης ἦλθεν εἰς Ῥόδον, ἡ τῆς ῥητορικῆς σπουδὴ εἶχε μεγίστην τιμὴν· ἐμήσατο δὲ οὗτος τοὺς Ῥοδίους πάντα τὰ μυστήρια τῆς τέχνης, ἣν αἱ Ἀθηναῖοι εἶχον καταστήσει εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἐντελείας· θέλξας δὲ αὐτοὺς διὰ τῶν λαμπρῶν αὐτοσχεδίων λόγων διὰ τῆς καλῆς αὐτοῦ ἀπαγγελίας καὶ διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν τοῦ Δημοσθένους λόγων, ἰδρυσεν αὐτοῦ σχολεῖον Ῥοδιακὸν κληθὲν ὅπερ κατέστη τὸ λαμπρότερον πάντων καὶ εἰς ὃ συνέβησαν ἄπειρον πλῆθος μαθητῶν.

Ἀναμφιβόλως τὸ ἀξίωμα καὶ τὰ διδάγματα τοῦ Αἰσχίνου συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ μεταβάλλωσι τὸ ἐμφαντικὸν ἐκείνο καὶ ὀγκῶδες τῆς ῥητορικῆς εἶδος, τὸ τὰ μάλιστα τιμώμενον ἐν Κνίδῳ, καὶ Ἀλικαρνασσῷ καὶ ἄλλαις τῆς Καρίας πόλεσι. Οὗτος διὰ τοῦ ἀνυπερβλήτου κωλύματος τοῦ ἀπτικισμοῦ ἐκώλυσε τοῦτο τὸ εἶδος καὶ κατέστησε τὸν Ἀπτικισμόν ἴδιον τῆς Ῥόδου, ἐνθα ἡ τῆς ῥητορικῆς διδασκαλία διετέλεσεν ἀκμάζουσα μέχρι τοῦ πρώτου αἰῶνος τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας.

Εἴλκυσε δὲ εἰς τὴν Ῥόδον τοὺς διασημοτέρους ῥητορας τῶν ἐσχάτων τῆς Ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας χρόνων τὸν Μάρκον Ἀντώνιον, τὸν Κικέρωνα, τὸν Καίσαρα, τὸν Βροῦτον καὶ ἄλλους, ὁ ῥήτωρ Ἀπολλώνιος Μόλων, οὗ τινος τὰ μαθήματα ἦσαν τότε τὰ μᾶλλον ἐπιζήτητα. Οὗτος ἦν ἐξ Ἀλεξανδρίας τῆς Καρίας ἐδίδαξε δὲ κατ' ἀρχὰς εἰς Ῥώμην καὶ ὅτε ἀποκατέστη ἐν Ῥόδῳ ἠκολούθησεν αὐτὸν ἐκεῖ ἡ τῶν